105 година болнице у Брусу

"Кунем се Аполоном лекаром, Асклепијем, Хигејом, и Панакејом, и за сведоке узимам све богове, и све богиње...

Да ћу сматрати драгим као родитеља оног који ме је научио овој уметности...

Преписиваћу лечење на добробит својих пацијената... и никада никоме нећу нанети зло...

Уколико се верно држим ове заклетве, нека уживам у мом животу и пракси моје уметности, поштован од стране свих људи за сва времена; али уколико застраним са ње или је прекршим, нека ме све супротно задеси."

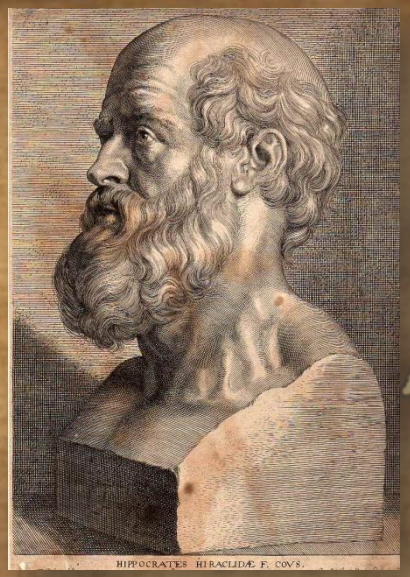

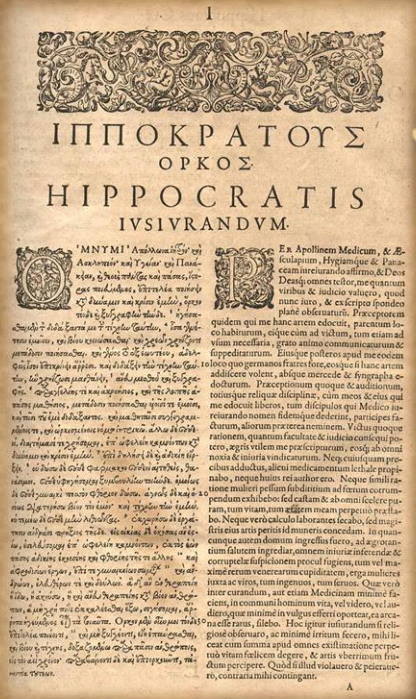

I

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΟΡΚΟΣ

HIPPOCRATIS
IVSIVRANDVM.

'ΟΜΝΥΜΙ Ἀπόλλωνα ἰατρὸν καὶ Ἀσκλαπιὸν καὶ Ὑγίειαν καὶ Πανάκειαν, καὶ θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἵστορας ποιεύμενος, ἐπιτελεῖν τόνδε καὶ τήνδε ὅρκον καὶ ἐγγύην τήνδε ἐξ ὁσμέων καὶ κρίσιος ἐμέο, ἀρχομένου τοῦδε· ἡγήσασθαι μὲν τὸν διδάξαντα με τὴν τέχνην ταύτην, ἴσα γενέτῃσι τοῖσιν ἐμοῖσι, καὶ βίου κοινώσασθαι καὶ χρείων χρῆσις μετέοντος ποιήσασθαι, καὶ γένος τὸ ἐξ αὐτοῦ ἰσότιμον, ἀδελφοῖσι τοῖσι ἐμοῖσι ἄρρεσι, καὶ διδάξειν τὴν τέχνην ταύτην, εἴ κε χρῄζωσι μανθάνειν, ἄνευ μισθοῦ καὶ ξυγγραφῆς· καὶ παραγγελίης καὶ ἀκροήσιος, καὶ τῆς λοιπῆς ἁπάσης μαθήσιος, μετάδοσιν ποιήσασθαι υἱοῖσι τε ἐμοῖσι, καὶ τοῖσι τοῦ διδάξαντος, καὶ μαθητοῖσι συγγεγραμμένοισι, καὶ ὁρκωτοῖσι νόμῳ ἰητρικῷ, ἄλλῳ δὲ οὐδενί. διαιτήσιος τε χρήσομαι, ἐπ' ὠφελείῃ κάμνοντας τῷ ἐμῷ κατὰ δύναμιν καὶ γνώμην ἐμέο, ἐπὶ δηλήσει δὲ καὶ ἀδικίῃ εἴργειν· οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φαρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς, θήσω δὲ οὐδὲ ὑφηγήσομαι ξυμβουλίην τοιήδε. ὁμοίως δὲ οὐδὲ γυναικὶ πεσσὸν φθορὸν δώσω. ἁγνῶς δὲ καὶ ὁσίως διατηρήσω βίον τὸν ἐμὸν καὶ τὴν τέχνην τὴν ἐμήν. οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, ἐκχωρήσω δὲ ἰητροῖσι πράξιος τῆσδε. ὁκόσους δ' ἂν ἴδω ἢ ἀκούσω, ἢ καὶ ἄνευ ὁμιλίης, ἀνθρώπων βίου πέρι, ἃ μὴ χρὴ ἐκφοιτᾶσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ἡγεύμενος εἶναι τὰ τοιαῦτα. ὅρκον μὲν οὖν ὄμοσον τόνδε καὶ τοῖσιν ὁμοίοισι τελέοντι, καὶ μὴ ξυλλήσαντι, εὐπορίστοισι ἐόντα καὶ βίου ἐντέλειαν τῷ τε ἐμῷ καὶ τῷ τέκνῳ τῷ τοῦ διδάξαντος, εἴη δὲ ἐξεστὶ τοῖσι μὲν ὀμνύουσι καὶ τελέουσι τὰ ἐναντία τούτων.

BEr Apollinem Medicum, & Æsculapium, Hygiamque & Panaceam iureiurando affirmo, & Deos Deasq; omnes testor, me quantum viribus & iudicio valuero, quod nunc iuro, & exscripto spondeo planè obseruaturũ. Præceptorem quidem qui me hanc artem edocuit, parentum loco habiturum, eisque cùm ad vitum, tum etiam ad vitum necessaria, grato animo communicaturum & suppeditaturum. Eiusque posteros apud me eodem loco quo germanos fratres fore, eosque si hanc artem addiscere volent, absque mercede & syngrapha edoctuum. Præceptionum quoque & auditionum, totiusque reliquæ disciplinæ, cùm meos & eius qui me edocuit liberos, tum discipulos qui Medico iureiurando nomen fidemque dederint, participes factuum, aliorum præterea neminem. Victus quoque rationem, quantum facultate & iudicio consequi potero, ægris vtilem me præscripturum, eosq; ab omni noxia & iniuria vindicaturum. Neq; cuiusq; iussu pocula adductus, alicui medicamentum letiferum propinabo, neque huius rei author ero. Neque simili ratione mulieri pessum subditium ad fœtum corrumpendum exhibebo: sed castam & abomni scelere puram, tum vitam, tum artem meam perpetuò præstabo. Neque verò calculo laborantes secabo, sed magistris eius artis peritis id muneris concedam. In quancunque autem domum ingressus fuero, ad ægrotantium salutem ingrediar, omnem iniuriæ inferendæ & corruptelæ suspicionem procul fugiens, tum vel maximè rerum venerearum cupiditatem, erga mulieres iuxta ac viros, tum ingenuos, tum seruos. Quæ verò inter curandum, aut etiam Medicinam minimè faciens, in communi hominum vita, vel videro, vel audiero, quæ minimè in vulgus efferri oportean, ea arcana esse rarus, silebo. Hoc igitur iusiurandum si religiosè obseruaro, ac minimè ierium fecero, mihi liceat cùm summa apud omnes existimatione perpetuò vitam fœlicem degere, & artis vberrimum fructum percipere. Quod si illud violauero & peieraueró, contraria mihi contingant.

A

Српска племена која су се доселила на Балкан најпре нису имала јединствену државу.
Становништво су лечили народни лекари, лаици и варалице.
Спас је тражен у молитвама, враџбинама, остацима паганских ритуала и евентуално у „лекарушама“.

- ***Магијска медицина*** (магија)
- ***Анимистичка медицина*** (анима – душа, дух)
- ***Теургијска медицина*** (теургија – чин, чаролија, способност чињења чуда, видовитост)
- ***Етномедицина или народна медицина*** - скуп искустава и њихова практична примена
- ***Научна медицина***, у којој се користе научна достигнућа

Историјат здравства у Србији

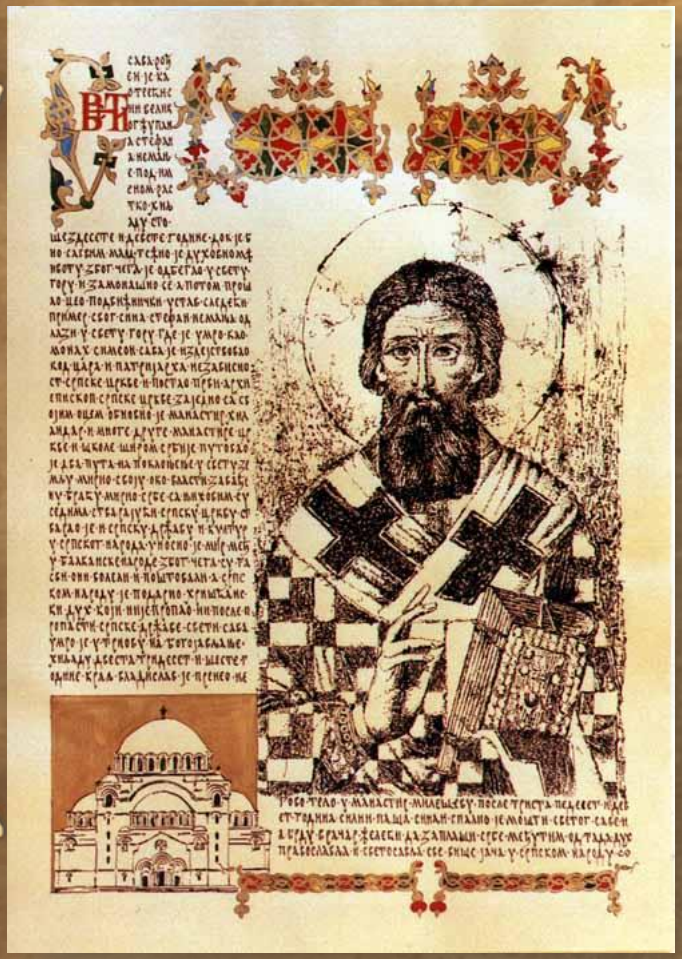

Св. Сава

1199. године Свети Сава је основао болницу (келију) у манастиру Хиландар од 8 постеља.
Рад болнице био је регулисан у глави 40. *Хиландарског типика* „О болници и работајушћех болем“.

.

Стварајући српску цркву, Сава је стварао и српску државу и културу. Сматра се утемељивачем научне медицине и фармације, као и првим писцем стручне медицинске литературе и законодавства у Србији. Путујући по свету доносио је лековито биље, записе и књиге.

Хиландар

Захваљујући томе, Срби су се у средњем веку лечили на савремен начин под утицајем византијске, француске и италијанске медицине. Већ тада су постојале медицинске књиге преведене са латинског језика које су се звале "лекаруше". Срби су већ у XII веку познавали Хипократова и Дисхоридова дела, и то је истовремено почетак наше научне медицине и фармације.

Куга

Доментијан пише: “...тешке болести ... Не жалећи род наш, без стрела стрељајући, без копља бодући, без мача секући и без палице убијајући, просто рећи без ногу гонећи и без руку узимајући, и без ножа кољући, без свега оружја ходећи, толико лешева остављајући ...”

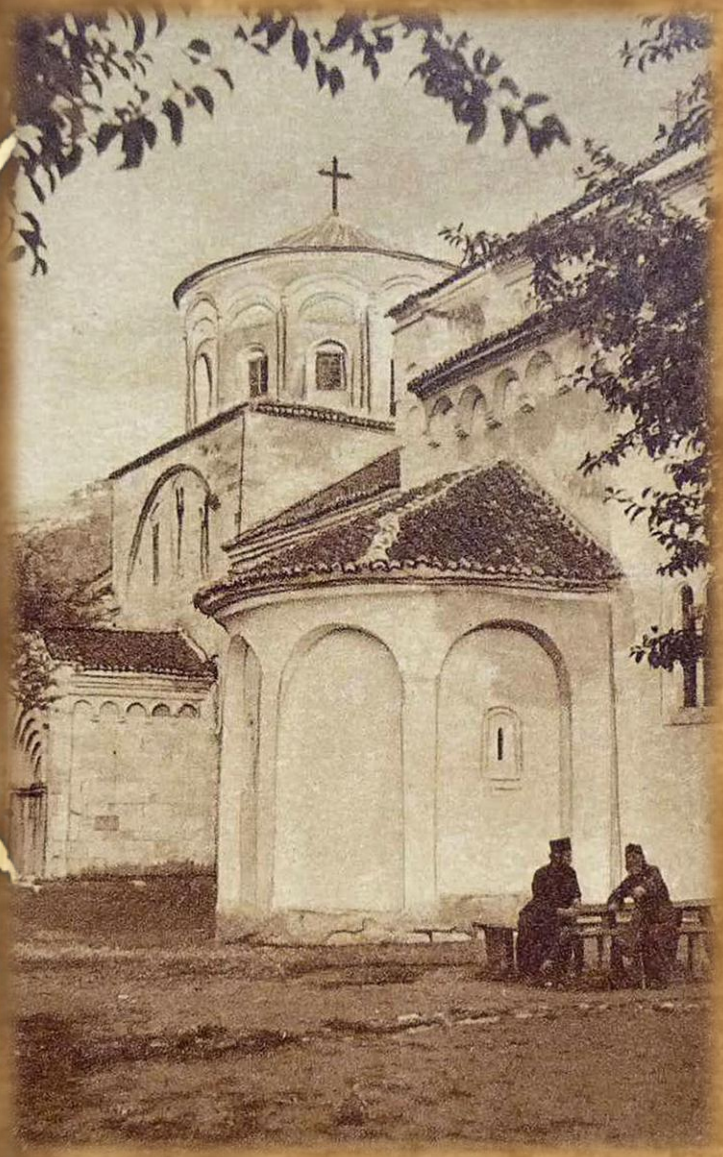

Манастир Студеница

Године 1208. или 1209. по угледу на болницу при манастиру Св. Богородице Евергетиде у Цариграду и болнице у Хиландару, Свети Сава
је основао болницу у манастиру Студеница. Била је то прва болница на тлу Србије.
(У то време у Лондону је постојала само болница св. Бартоломеја. Болница Св. Томе основана је тек 1215. године, тј. 7 година после болнице у Студеници.
Управник болнице, „работник“, био је емпирик, биран из редова монаха.
Болница се налазила на јужној страни Богородичине цркве и конака и имала је и башту за гајење лековитих биљака.

Турци

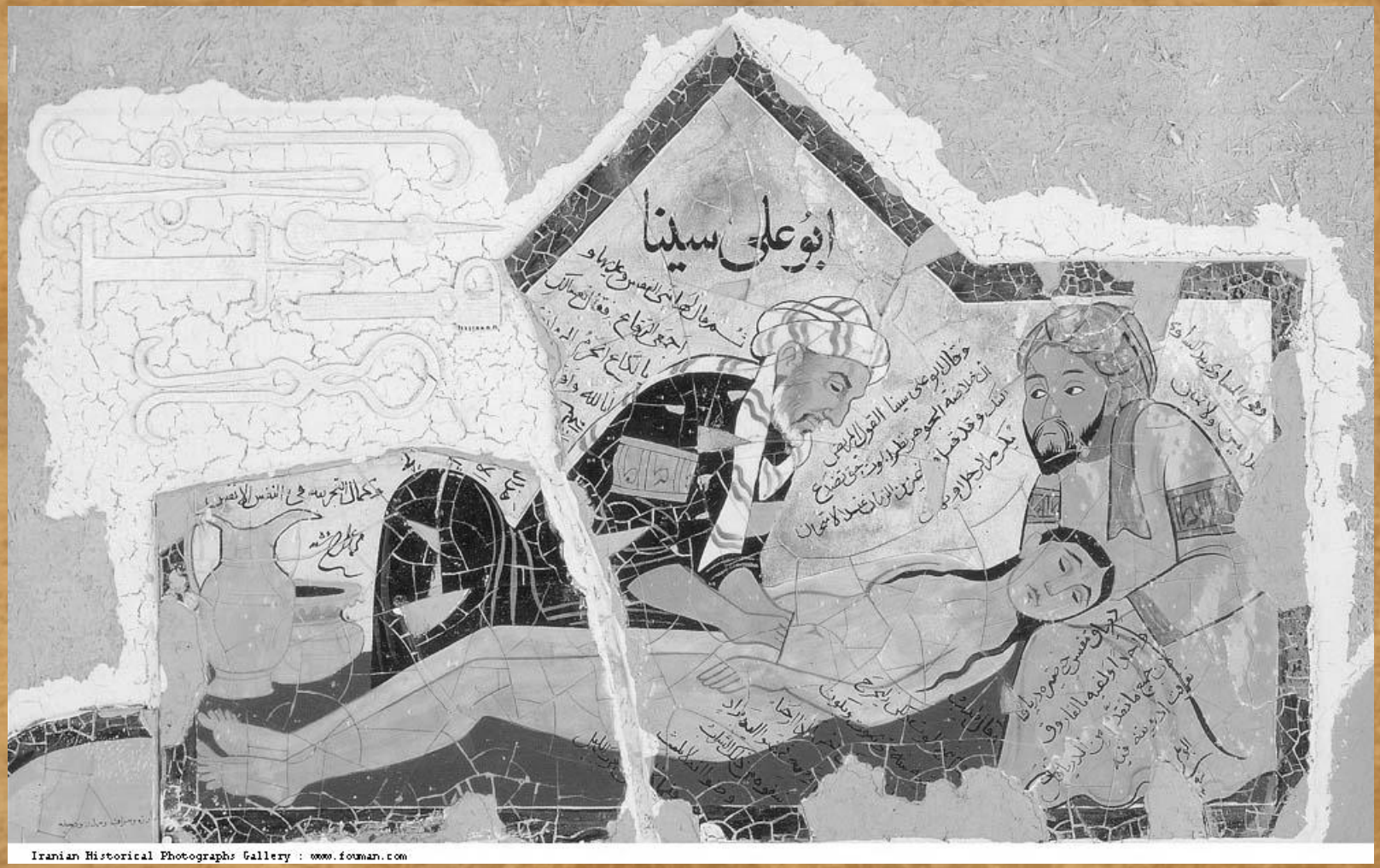
ابو علی سینا
Iranian Historical Photographs Gallery : www.fouman.com

"Ступајући у просторе у којима се негује хирургија и лече њени болесници дао бих вам један савет: да пре него што приступите постељи хируршког болесника оставите ваше живце на дому, јер вам они не требају, ако су слаби. Но, ни у ком случају немојте заборавити да понесете собом срце и душу вашу, широко срце и топлу душу, у којима ће одјекнути болови и патње ваших болесника, у којима они треба да нађу сву утеху и сву наду, у топлини и саучешћу не странца, но пријатеља лекара, доброг и душевног човека."

ДР МИХАИЛО МИКА ПЕТРОВИЋ

Др Владан Ђорђевић

“Ви сте Руси толико богати људима за сваку струку да Вам ја не требам, а мојој Отаџбини, која ме је од своје сиротиње школовала ја ћу требати.”

Др Лаза К. Лазаревић

“Мајчице, како је лепо живети за друге.”

.

БРУС добија своју прву болницу маја месеца 1908. године. Имала је главну зграду, заразно одељење, економат и капелу. Постојао је водовод и купатило, као и 42 постеље. Болница је саграђена у време краља Петра I Карађорђевића.

У време Ослободилачких ратова 1912. – 1918. године била је државна болница и лечили су се рањеници и болесници из балканских ратова и I светског рата.

Фотографије преузете са: www.rastko.rs

“Марљиво, стално и тихо су радили да се сунчевом светлошћу осветли све оно што је до тада мање више било у тами, мраку и незнању...”

Брус, 5. јун 1928. године: Милан Стојадиновић, лево и Цветко Јеличић, при отварању Државног дечјег опоравилишта

Брусјани на вежби Црвеног крста 1948. године. У средини, у другом реду са шеширом др Велисав Вељa Петровић, други с десна др Раденковић

Излазак лекара на терен 60-их: Др Милош Московљевић и медицински техничар Мића Сауловић

Диспанзер за жене са породилиштем

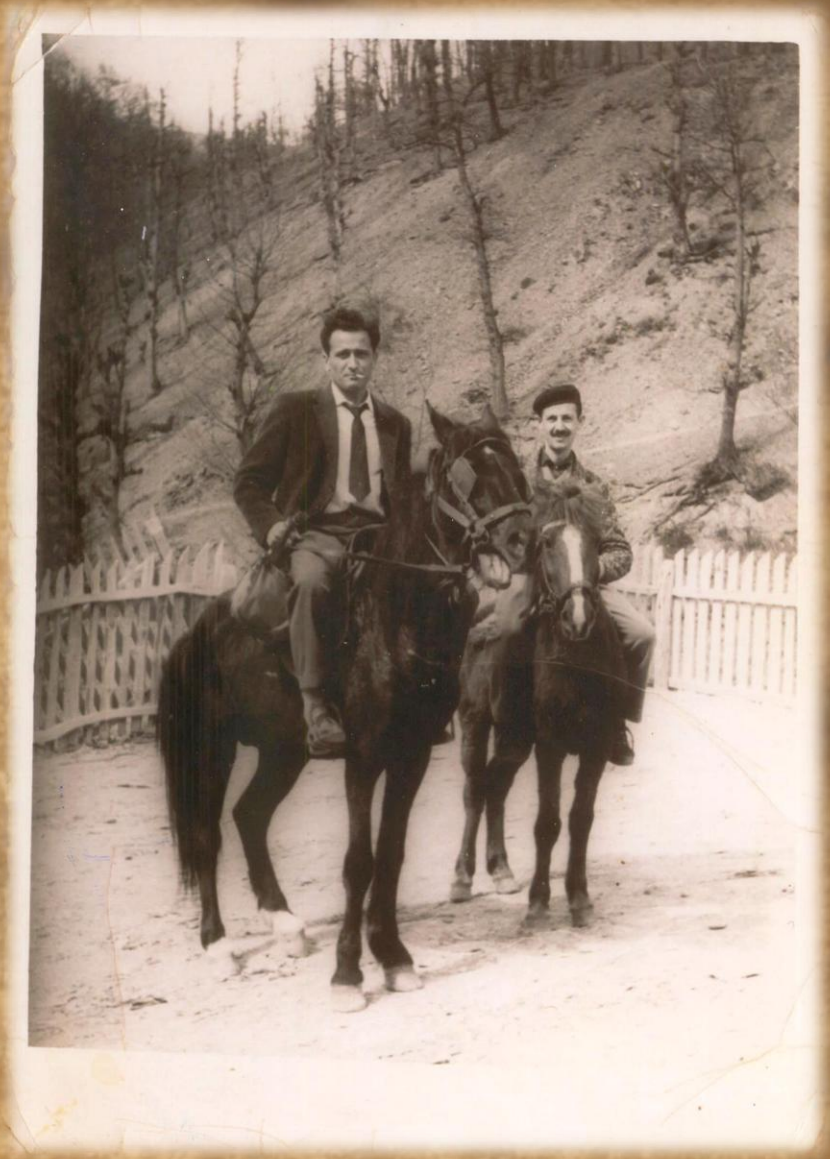

Не тако давно...

Дом здравља Брус данас...

Стара болница се реновира 1974. године, а после катрастрофалних земљотреса 1980. и 1983. године, реновира се и гради модеран Дом здравља.
Тренутно, Дом здравља Брус броји 111 запослених, од којих су:

27 - ЛЕКАРИ
5 - СТОМАТОЛОЗИ
50 - МЕДИЦИНСКЕ СЕСТРЕ И ТЕХНИЧАРИ
29 - НЕМЕДИЦИНСКО ОСОБЉЕ

ЗДРАВСТВЕНЕ СТАНИЦЕ И АМБУЛАНТЕ У САСТАВУ ДОМА ЗДРАВЉА БРУС

Управници-директори болнице у Брусу

1. Др Александар Протић(1878-1915), 1908-1913
2. Др Павле Туцаковић, 1920
3. Др Стеван Вукотић, 1921
4. Др Стеван Вуковић, 1921/22
5. Др Светолик М. Срећковић, 1922-1924
6. Др Михајло Н. Луковић(1918-1969), 1928-1929
7. Др Александар Примуцкиј, 1930
8. Др Милан Величковић, 1932
9. Др Будимир Динић(1908-1981), 1934-1942
10 .Др Добривоје Ц. Раденковић(1898-1967), 1940-1959
11. Др Рајица Маринковић, 1959
12. Др Милош Московљевић(1926), 1960
13. Др Драгутин Московљевић(1934), 1965-1974
14. Др Добривоје Павловић, 1974
15. Др Василије Шиканић, (1939-1983), 1975-1978
16. Др Радомир Лазаревић(1939), 1978-1982
17. Др Драгомир Радосављевић(1940-1996), 1982-1986
18. Др Радомир Благојевић(1949), 1987-1992
19. Др Светолик Рилак (1953), 1992-2000
20. Др Зоран Шљивић(1958), 2000-2008
21. Др Милослав Радисављевић(1962), 2008-2012
22. Др Зоран Илић (1961), 2012

Свети мученици Козма и Дамјан, бесребреници

Празник светих врача Козме и Дамјана обележава се у храмовима Српске православне цркве, православним домовима и многобројним здравственим установама које светитеље и лекаре славе као заштитнике своје професије. Према предању, светитељи су помагали и лечили не тражећи за узврат ништа "ради добитка и богаћења, већ Бога ради" па су у народу познати као свети Бесребреници.
"Свети Козма и Дамјан, браћа по телу, родом из Азије, сијали су добрим делима, па добише од Бога дар исцељења и дароваше здравље и душама и телима лечећи сваку слабост и сваку немоћ", записао је владика Николај Велимировић.

АПЕЛ

Молимо све који поседују икакав материјал о болници у Брусу (фотографије, писане документе...), да нам их привремено уступе на коришћење, због израде летописа наше установе.

ХВАЛА